

ZARÁNDOKHELY

A világ legszebb szobrainak tartott két bronznak (Harcos A-nak és Harcos B-nek) külön múzeumot építettek a calabriaiak Magna Grecia néven. Minthogy A-t és B-t soha, semmilyen kiállításra nem adják kölcsön, aki látni akarja őket, annak Reggio Calabriába kell zarándokolnia.

A Riacei bronzszobrok (Harcos A és B),
i. e. 450 k., bronz, Museo Nazionale della Magna Grecia,
Reggio Calabria, Olaszország

Fáy Miklós

HÁRMUNKNAK ÖT SZEMÜNK VAN

Harcos B (részlet), i. e. 450 k., bronz, Museo Nazionale della Magna Grecia, Reggio Calabria, Olaszország
© Artmagazin

Bemész, elmondod a verset, kijössz, és meglátod. Melyik verset? Hát persze hogy azt, a Rilket, ami úgy kezdődik, hogy „nem ismerhettük hallatlan fejét”. Szerencsénk van, épp ismerhetjük a hallatlan fejeket, képzelheted, mit írt volna ebből Rilke, ha neki is megadatik, de csak 1972-ben találták meg ezt a két szobrot. Nem tudni, miért akkor és miért ott, annyira nincsenek bent a mélyben, hogy végképp el kellett volna veszniük, már az ókorban utánuk mehettek volna. Kétszáz méterre a parttól

bukkant rájuk egy olasz amatőr bűvár. Először azt hitte, igazi holttesteket talált, ehhez képest elég vagány volt, hogy hozzá mert érni, és megérezte, hogy kemény. Szakemberek jöttek, kihúzták, megtisztították, konzerválták, kiállították, újra felújították.

Bemész, elmondod a verset, a csöndes ágyék íves mosolyát, a nemző közeget és hogy nincsen helye egy sem, mely rád ne nézne. Valamit mondani kell, de nem vagyunk pogányok, sem bálványimádók, nem kezdetünk el imád-

kozni két bronzóriást látva. Mondd el a verset, vagy legyél profán, mondd azt nekik, hellósztok, szépfiúk, ha már olyan nyelven beszélsz, ahol bizonyos köszönéseket lehet ragozni. Ciao, ragazzi, ahogy a futballpályákon üdvözlük a hazai csapat gladiátorait.

Ezt mind nem sikerült. Se verset mondani, se köszönni, se semmi. Vagyis mindent megpróbál az ember, leginkább profánkodni, hogy valahogy mégis védje magát. Azt mondani, hogy ennek túl nagy a fenéke, és a válla is

Harcos A (részletek), i. e. 450 k., bronz, Museo Nazionale della Magna Grecia, Reggio Calabria, Olaszország,

© Artmagazin

annyira széles, hogy be sem fér vele egy normális ajtón. Ő a nagyobbik, akinek szalag fogja át a homlokát, jó feszesen, hogy kihúzza egyenesre a hajszálait. Elég meglepő módon őt úgy hívják A, a cimboráját meg úgy, hogy B, negyvenöt év nem volt elég, hogy valami nevet találjanak nekik, talán még reménykednek, hogy rájönnek az igazira. Tüdeusz és Amphiarusz, akárki és akárki. Sacco és Vanzetti. Csodálom, hogy a Harmodiosz és Arisztogeiton senkinek nem jutott eddig az eszébe.

Két pucér csávó. A és B. Állítólag van közöttük harminc év korkülönbség. Az biztos, hogy van közöttük hét centi, A a magasabb, az erősebb, a fenekesebb. Őt szeretem meg előbb.

Amúgy hasonlítanak, de nem ugyanazok. Mások az intim részeik, más a lábuk, a lábfejük, B kis lábujjai nem érnek le a földre. De mindkettőnek a mai ízlés szerint egy kicsit lehetne hosszabb a lába, meg mintha túl hosszúak volnának a combjaik. Nem a tökéletességükkel hatnak. Talán a közönyükkel. Eleve olyan nagyok, még talapzatot is kaptak, elnéznek a látogatók feje fölé. Kettő három szemmel, B-nek csak a jobb szeme van meg. Furcsa módon mintha épp az hiányozna, mintha az a szem volna

csak egy fehér plasztron, a másikban sejti az ember a nézést. A másikban, ami lyuk, át lehet rajta nézni a fején, meg lehet látni azt is, hogy mennyire csak a kérget látjuk, ha nem is a porhüvelyt, de a bronzhüvelyt. A lélek kiröppent belőle, vagy itt, vagy a koponyán, hátul, de nem ment messzire. Csak most épp nem strapálja magát, hagyja, hogy a porhüvely ácsorogjon magában. Az meg áll, úgy viselkedik, mint valami rendkívül türelmes celeb, hagyja, hogy fényképezzék, jobbról-balról, hátulról, előlről. Mellé állnak, kattintanak, küldik a képet a vices felirattal: aki föl van öltözve, az vagyok én. Aki föl van öltözve, az én vagyok. Próbálok úgy gondolni magamra, mint emberre az embertelenségben, görög az űzött görögségben, mint akinek és csakis neki egyedül ragyognak ezek a mellkasok, A ezüstfogai, mindkettőjük réz mellbimbói. Hogy ez most nekem, csak nekem szól. De hát percek óta már a többi felöltözöttet bámulom, a pózolókat, mutogatókat, gondolkodókat. A teremőrt, aki kerek hassal, kopasz fejjel, villogó szemmel figyeli a világot, mint a két bronz eleven cáfolata: nem olyan az ember, amilyennek ezek képzeltek.

Ezt is meg lehet szokni.

Rainer Maria Rilke: Archaikus Apolló-torzó

Nem ismerhettük hallatlan fejét,
melyben szeme almái értek. Ám a
csonka test mégis izzik, mint a lámpa,
melybe mintegy visszacsavarva ég

nézése. Különbem nem hintene
melle káprázatot s a csöndes ágyék
íves mosollyal, mely remegve lágy még,
a nemző középig nem intene.

Különbem csak torzult és suta kő
lenne, lecsapott vállal meredő,
nem villogna, mint tigris bőre, nyersen,

s nem törnék át mindenütt busa fények,
mint csillagot: mert nincsen helye egy sem,
mely rád ne nézne. Változtasd meg élted!
(Tóth Árpád)

Az idézet forrása: Szerb Antal: *Száz vers*.

Negyedik kiadás, Budapest, Magvető Kiadó, 86–87 o.

BILLENTYŰK

KEYS

BLATTNER GÉZA
KÍSÉRLETI BÁBSZÍNHÁZA
AZ AVANTGÁRD PÁRIZSBAN

2017.
11. 19.

2018.
02. 25.

THE EXPERIMENTAL PUPPET
THEATRE OF BLATTNER GÉZA
IN THE AVANT-GARDE PARIS

modem:

www.modemart.hu

modem:

DERI
MŰVÉSZETI

CSOKONA
SZÍNHÁZ
DEBRECEN

ESZÁGOS
SZÍNHÁZTÖRTÉNETI
MŰZSEUM ÉS
INTÉZET

m Modem Kft.

Debrecen

Vajtina Bábszínház

PELI IRODALMI MŰZSEUM

Külön köszönet: A. Tóth Sándor Alapítvány / Special thanks to A. Tóth Sándor Foundation

